

JUBILEJ

DOC. DR. JANEZ REFLAK, UNIV. DIPL. INŽ. GRAD. – 80 LET

Univerzitetni učitelj na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo (FGG) ljubljanske univerze, gradbeni konstruktor, vodstveni funkcionar v Inženirski zbornici Slovenije (IZS), Zvezi društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije (ZDGITS) ter drugih strokovnih in športnih društvih, doc. dr. Janez Reflak, bo v prvih dneh marca 2017 dopolnil osemdeset let. Slavljenec je številne naloge opravljal z veliko zavzetostjo, za kar so se mu društvene in poklicne organizacije oddolžile z najvišjimi priznanji, širša družba pa z državnimi odlikovanji.

Ob jubileju je za Gradbeni vestnik odgovoril na nekaj vprašanj.

Otroška leta si preživel na kmečki domačiji na Ribniškem Pohorju. Kakšni so tvoji spomini na tisti čas?

Rodil sem se 4. marca 1937 na majhni hribovski kmetiji v zaselku Orlica v občini Ribnica na Pohorju kot četrti izmed petih otrok. Med drugo svetovno vojno sem začel obiskovati osnovno šolo v Ribnici na Pohorju, ki je bila oddaljena od doma eno uro pešhoje skozi pohorske gozdove. Ribnica je bila okupirana od Nemcev in ves pouk je bil izključno v nemškem jeziku. Učitelje je pripeljal okupator in niso znali ene slovenske besede. Ker pa je bila nato šola med vojno porušena, sem štiriletno osnovno šolo končal po vojni. Med vojno je bilo zelo hudo, doma na kmetiji ni bilo

elektrike, ne vodovoda, ne ceste do hiše. Živeli smo zelo skromno, in to izključno od doma pridelane hrane, ki pa smo si jo med vojno večkrat delili s partizani. Velike težave so bile tudi po vojni z obutvijo in obleko, zime so bile zelo mrzle z obiljem snega.

Odločitev, kam po osnovni šoli, najbrž ni bila le tvoja. Kdo je pripomogel k temu, da si se vpisal na klasično gimnazijo v Mariboru?

Leta 1948 me je moja mama vpisala na klasično gimnazijo v Maribor. Res malo je bilo tistih, ki so takrat po osnovni šoli odšli v Maribor. Iz moje generacije dva ali trije. Vsekakor je moja mama, čeprav je znala samo pisati in brati, že takrat vedela, da je izobrazba nujna. Zelo sem ji hvaležen še danes. Ker ni bilo denarja za stanovanje v Mariboru, sem vsak dan hodil od doma ob petih zjutraj pet km peš do železniške postaje Vuhred in nato eno uro z vlakom do Maribora, popoldne pa nazaj. Leta 1957 sem maturiral na klasični gimnaziji v Mariboru. Doma še vedno nismo imeli elektrike, vodovoda in ceste do hiše. Vse domače naloge in učenje sem opravil pri petrolejki. Zadnji dve leti srednje šole pa sem stanoval v Mariboru pri sošolčevih starših.

Takratno šolanje na klasični gimnaziji je bilo zelo drugačno od današnjega. Kaj je bilo takrat najbolj pomembno za uspeh v šoli?

Šolanje je bilo takrat bistveno drugačno, še posebno na klasični gimnaziji, kjer smo imeli poleg drugih predmetov osem let latinščino in pet let grščino. Prva štiri leta pa smo imeli tudi obvezno ruščino. Bistvena razlika med danes in takrat je, da so profesorji imeli veliko avtoriteto in mi smo jih zelo spoštovali. Odsotnosti dijakov od pouka praktično ni bilo. Vsak dan smo pri vsakem predmetu dobili domače naloge, ki so jih profesorji dosledno pregledovali. Nismo poznali pisnih testov, ampak pri vsakem predmetu je bilo ustno izpraševanje pred celim razredom in s tem smo se vsi tudi veliko naučili. Samo pri predmetih jezikov in matematike so bile na leto štiri šolske pisne naloge. Bistveno za doseganje dobrega uspeha je bilo predvsem vestno izdelovanje domačih nalog in učenje doma. Značilno za takratno gimnazijo je bilo, da je trajala osem let in da je imela dve maturi.

Mala matura je bila po štirih letih gimnazije in nato so nekateri odšli na srednje tehnične šole, učiteljske ipd. Velika matura se je opravljala po uspešno končanem osmem razredu gimnazije in opravljena velika matura na klasični gimnaziji je bila vstopnica za katerikoli študij na univerzi.

Po maturi si najprej služil vojsko. Kaj je bil razlog, da nisi šel takoj na univerzo?

Po maturi sem želel nadaljevati študij v Ljubljani, v Mariboru takrat še ni bilo ne univerze in ne visokih šol. Ker nisem imel sredstev za študij, sem odšel na služenje obveznega vojaškega roka. Imel sem srečo, da sem bil poslan v rezervno oficirsko šolo za artilerijo v Zadru. Tako mi je bila dana možnost, da služim vojaški rok samo enajst mesecev namesto osemnajst, če to šolo uspešno zaključim. To mi je uspelo.

Kdaj in zakaj si se odločil, da boš študiral gradbeništvo?

Po odsluženju vojaškega roka septembra 1958 sem se odločil, da grem študirat v Ljubljano. Najprej me je zelo zanimala astronomija, ampak mi je prijatelj, ki je že eno leto študiral v Ljubljani metalurgijo, svetloval nekaj bolj konkretnega, to je študij gradbeništva. Nikdar mi ni bilo žal, da sem se odločil za gradbeništvo. Ker nisem imel ne denarja in ne stanovanja v Ljubljani, sem zamudil nekaj tednov začetnih predavanj. Kasneje sem dobil štipendijo, vsa leta študija sem tudi inštruiral srednješolce matematiko in tako sem bil finančno preskrbljen, kajti starši kot revni majhni pohorski kmetje mi niso mogli finančno pomagati.

Kakšni so tvoji spomini na študentska leta?

Spomini na moja študijska leta so izjemni. Moram priznati, da je služenje vojaškega roka pred študijem meni osebno dalo veliko življenjskih izkušenj in tako sem študij vzel zelo resno. Poleg študija sem bil tudi študentski funkcionar – zastopnik študentov v organih fakultete. Tri leta sem bil tudi demonstrator za matematiko na gradbenem oddelku in oddelku za arhitekturo. Med študijem sem srečal nove kolege, s katerimi smo skupaj študirali in si med seboj veliko pomagali in še danes smo zelo dobri prijatelji. To medsebojno pomoč pogrešam danes pri študentih, preveč je egoizma. V študentskih letih smo se ob sobotah s kolegi dobili za nekaj ur na plesu in na zabavi v študentskem naselju. Med študijem smo imeli vsako pomlad tudi gradbeniške igre vseh gradbenih fakultet v Jugoslaviji, na katerih sem vedno aktivno sodeloval kot

igralec v košarki in rokometu. Vse to me pri študiju ni oviralo in sem ga z odliko zaključil v štirih letih in pol.

Po študiju si se kot asistent zaposlil na FGG. Kaj vse si kot asistent delal?

Po študiju sem delal nekaj mesecev kot raziskovalec na katedri za jeklene konstrukcije, nato sem bil izvoljen za asistenta pri predmetih Jeklene konstrukcije in Elastostatika. Istočasno sem opravljal tudi asistentske dolžnosti pri predmetu Matematika za gradbenike in arhitekte. S pedagoškim delom sem bil v prvih letih službe praktično zaposlen od jutra do večera. Danes ta dela opravlja pet ljudi. Poleg tega sem se vpisal še na Fakulteto za matematiko, kjer sem želel dobiti dodatna znanja predvsem iz tehnične matematike. Študija matematike nisem dokončal, ker sem se kasneje posvetil podiplomskemu študiju.

V času, ko si postal asistent, se je začel magistrski študij. Kako in kdaj bo kdo magistriral in kasneje doktoriral, je bila predvsem skrb podiplomskih študentov. Je razlika med sedanjim in takratnim podiplomskim študijem velika?

Ker na gradbenem oddelku FAGG v tistem času ni bil organiziran podiplomski študij, sem se vpisal na magistrski študij na strojni fakulteti, tam sem opravil vse teoretične predmete, nato še gradbeniške pri profesorjih na FAGG in opravil zagovor magistrske naloge na FAGG leta 1974. Vse to smo v tistem času opravljali ob rednem pedagoškem delu. Študij magistrerja je bila izključno odločitev vsakega posameznika in tudi vse stroške, povezane s tem študijem, smo nosili sami. Podobno je bilo, ko sem pripravljaval doktorsko disertacijo, a imel sem izjemne sodelavce, ki so v tistem času za eno leto prevzeli del mojih pedagoških obveznosti. Ne za magistrerjo in ne za doktorat ni bilo nobenega financiranja od ministrstva za šolstvo in znanost. Danes pa so vsi mladi kandidati za doktorat polno zaposleni in v celoti financirani od države. Današnji kandidati imajo samo obveznost v predpisanem roku opraviti podiplomske izpite in zagovor disertacije.

Bil si pobudnik ustanovitve Računskega centra FGG, iz katerega je kasneje nastal Inštitut za konstrukcije, potresno inženirstvo in računalništvo (IKPIR). Kakšno je tvoje videnje dosedanjega razvoja IKPIR in njegove perspektive?

Leta 1971 sem skupaj s sodelavci ustanovil Računski center FAGG, iz katerega je leta 1980

nastal notranji inštitut fakultete z imenom Inštitut za konstrukcije, potresno inženirstvo in računalništvo (IKPIR). Ta inštitut sem nato vodil do upokojitve leta 2001 z nekaj leti prekinitve, ko sem bil direktor Inštituta za metalne konstrukcije. V IKPIR sem imel izjemne sodelavce, pedagoge in raziskovalce, ki so s svojimi dosežki ponesli ime IKPIR po celem svetu. V času mojega predstojništva do leta 2001, ko sem se uradno upokojil, je bil IKPIR najmočnejša enota na FAGG in kasneje na FGG. Imel je do 28 sodelavcev, pedagogov, raziskovalcev, strokovnih delavcev, podiplomcev in doktorandov. Vsa leta smo bili tesno povezani s prakso, sodelovali smo s svetovanjem, študijami in tudi s konkretnimi projekti po Jugoslaviji. Vsako leto smo organizirali seminarje o svojih novih dosežkih za projektante. Dnevno smo sodelovali s projektanti večjih birojev, razvijali za podjetja nove konstrukcijske sisteme, uvajali v prakso uporabo sodobnih računalniških metod ipd. Z akademikom prof. Fajfarjem in s sodelavci smo v IKPIR razvili sodobne metode računanja konstrukcij na potresnih območjih in za njihovo uporabo na seminarjih usposobili slovenske projektante. Aktivno smo sodelovali pri izračunu in oceni potresne škode po potresih v Sloveniji in tudi v Črni gori. Nekateri izmed doktorandov in magistrantov IKPIR so v slovenskem prostoru zavzeli zelo pomembna vodilna mesta, med njimi so bili trije ministri, direktor DARS, sedanjí predsednik IZS idr.

Danes sta v okviru IKPIR dve katedri in na žalost ne vidim več tiste širine stroke, za katero smo v preteklem obdobju vsi skupaj živeli in delali. Kot pedagoga, raziskovalca, inženirja in človeka, ki je vedno užival v sodelovanju s praktiki, me je vedno vodil stari latinski pregovor *Non scholae, sed vitae discimus*. Osebnostno menim, da nekaj tega danes v IKPIR manjka. Mogoče so res drugi časi ali pa ljudje mislijo, da se lahko z individualnim delom več doseže.

Nekaj let si bil tudi direktor Inštituta za metalne konstrukcije v Ljubljani. Kakšna je bila bistvena razlika med okoljem na fakulteti in na raziskovalnem inštitutu?

Ko sem leta 1985 postal direktor Inštituta za metalne konstrukcije (IMK) v Ljubljani, sem bil izjemno presenečen nad nizko izobrazbeno strukturo kadrov inštituta, zelo znanega po celi Jugoslaviji. Vso svojo energijo sem usmeril v obnovo preizkuševalne in laboratorijske opreme, vsi inženirji so morali opraviti strokovni izpit, posamezne mlade inženirje pa sem usmeril k študiju magistrerja. Na inštitutu sem bil edini z akademskim nazivom. Bistvena

razlika v okolju na fakulteti, kjer sem bil še vedno zaposlen za tretjino časa, je bila v tem, da smo bili v IKPIR zelo homogen kolektiv in smo stremeli k skupnim ciljem, na IMK pa sta bili dve struji in je tako bilo v času samoupravljanja zelo težko uskladiti interese. To je bil tudi vzrok, da sem se pol leta pred iztekom mandata vrnil na FAGG v IKPIR in ponovno prevzel vodstvo IKPIR do upokojitve.

Kljub zavzetemu delu na FGG si našel čas za delo v ZDGITS. Zakaj se ti je to zdelo pomembno?

V ZDGITS sem včlanjen od prvega dne po diplomi. Izjemno pomembno je, da smo strokovno združeni in da ob kritičnih situacijah v stroki kot civilna družba javno lahko povemo svoje mišljenje in tudi zahteve ter opozorimo na napake. V preteklosti so bila gradbena društva zelo aktivna, prirejala so ekskurzije, razne seminarje, družabna srečanja s plesi ipd. Vse to namreč povezuje stroko in jo istočasno kritično ocenjuje. Danes ZDGITS opravlja dve zelo pomembni nalogi, to sta redno izdajanje Gradbenega vestnika in organiziranje pripravljajalnih seminarjev za strokovne izpite. Osebnostno sem v ZDGITS dolga leta aktivno sodeloval kot član UO zveze, kot predsednik zveze, sedaj še vedno kot podpredsednik zveze in kot vodja pripravljajalnih seminarjev.

Bil si tudi ustanovni član IZS in si še vedno njen aktivni član. Kako ocenjuješ vlogo IZS in njeno dosedanje delo?

Bil sem med ustanovnimi člani IZS, kot takratni predsednik ZDGITS sem skupaj s kolegi tudi predlagal prvega predsednika IZS. Osebnostno sem vsa leta član UO matične sekcije gradbenikov, sem predsednik komisije za strokovne izpite za področje gradbeništva, istočasno pa tudi predsednik celotne Komisije za strokovne izpite vseh strok pri IZS. Aktivno sodelujem pri pripravi in spremembah gradbene regulative. Delo zbornice je v osnovi organizacijsko dobro zastavljeno, tudi izobraževanje je dobro organizirano in na nivoju. Večji problem IZS je slab statut, ki že več let ni bil posodobljen. Velika napaka je, da statut v volilnih postopkih in pri glasovanju ne daje neposredne pravice individualnemu članu zbornice, za kaj in za koga glasuje, ampak to pravico daje zastopnikom matičnih sekcij. Matične sekcije imajo enako število glasov, čeprav ima največja sekcija več kot tri tisoč pooblaščenih inženirjev, najmanjša pa le okrog sto petdeset. Če želi IZS postati prava zbornica članov, mora najti takšno statutarno rešitev, da bodo pri najvažnejših

odločitvah lahko sodelovali in glasovali vsi člani zbornice. To je namreč praksa po celem svetu.

Očitno zate nikoli ni bil problem pomanjkanja časa. Znan si tudi kot funkcionar v športnih krogih. Kako si se srečal s športom?

Moje življenje je od rane mladosti povezano z gibanjem in druženjem v različnem okolju, in kljub obširnemu pedagoškemu delu na fakulteti sem vedno želel biti med ljudmi, ki niso iz moje stroke in ki tudi nimajo enake ravni izobrazbe. Dolga leta sem bil predsednik Namiznoteniškega kluba Olimpija, nato predsednik Namiznoteniške zveze Slovenije in v letih 1986–89 tudi predsednik Namiznoteniške zveze Jugoslavije. Bil sem tudi mednarodni sodnik za namizni tenis. Aktivno sem kot funk-

cionar delal v športu na območju Ljubljane. Sam osebno pa sem se s športom srečal v Mariboru po peti gimnaziji, ko sem aktivno igral košarko za Branik. V športnem duhu sem vzgajal tudi svoje tri otroke. Danes še vedno tekoče sledim vsem pomembnim domačim in inozemskim športnim dogodkom in redno obiskujem košarkarske tekme.

Kaj svetuješ slovenskim gradbenikom v tem obdobju?

Slovenskim gradbenikom svetujem, da se vsi bolj aktivno vključijo v delo ZDGITS in IZS. Ta aktivnost je nujno potrebna ob vsaki spremembi gradbene zakonodaje. Ne smemo namreč dopustiti, da o čistih strokovnih zadevah odločajo uradniki na ministrstvu, med njimi pravniki in drugi, ki v življenju niso

narisali ene črte projekta ali prestopili ograje gradbišča. Zato apeliram na vse gradbenike, predvsem pa še na mlajše generacije: sedaj prihaja vaš čas in zato bodite aktivni v strokovnih združenjih in v IZS ter permanentno skrbite za svoje dodatno vseživljenjsko izobraževanje! Le tako boste prispevali h gradbeni stroki in k slovenski družbi to, kar se od vas glede na vašo izobrazbo in odgovornost tudi pričakuje.

Hvala za odgovore.

V imenu slovenskih gradbenikov se ti ob osemdesetletnici za vse opravljeno delo zahvaljujem in ti še naprej želim vse najboljše!

Vprašanja jubilarntu je pripravil
Janez Duhovnik